

Alþingi
Erindi nr. P 142/4
komudagur 13.6.2013

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis,
bt. nefndasviðs Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík.

Ísafirði 13. júní 2013

Efni: umsögn um frv. til laga um Ríkisútvarpið, mál 11.

Undirritaður óskar eftir að koma að eftirfarandi umsögn við frumvarp til breytinga á lögum um Ríkisútvarpið ohf. Umsögnin er sett fram í tilefni þess að við fyrri endurskoðanir á lögnum hefur að mínu áliti ekki verið tekið nægjanlegt tillit til reksturs dreifikerfis og starfsemi á landsbyggðinni.

Svo vikið sé að núverandi reynslu af rekstri dreifikerfis Ríkisútvarpsins ohf. þá er hún sú að landsbyggð hefur í gegnum tíðina almennt verið mun verr sinnt í þessum málum en SV-horninu. Tækjabúnaður til dreifingar hefur víða ekki verið endurnýjaður í áratugi og víða eru dauðir blettir í viðtökuskilyrðum.

Rétt er að Ríkisútvarpið ohf. hefur nýverið samið Við Vodafone hf. um stafræna dreifingu sjónvarps og er það vel. Hins vegar eru dreifingarmál útvarps (hljóðvarps) einnig í miklum ólestri á landsbyggðinni. Ber jafnvel svo til, eins og ég heyrði í þætti á sjónvarpsstöðinni N4 á Akureyri um daginn að geisladiskar eru kynntir sem tilvaldir í bílinn, þar sem móttaka útvarps sé svo misjöfn.

Ég hef áður sent Allsherjar- og menntamálanefnd umsögn f.h. Snerpu ehf. og mætti einnig á fund til að svara spurningum nefndarmana á síðasta kjörtímabili. Ég get því miður ekki séð að nefndin hafi séð ástæðu til að taka ábendingar frá mér til greina að nokkru marki en hvet nefndina nú til að endurskoða hug sinn varðandi dreifingarmálin sérstaklega. Enn gildir margt í eldri umsögnum og sér þess ekki stað í fyrri meðförum að nefndin hafi þá viljað bæta úr þeim annmörkum.

Dreifingarmál útvarps: FM-sendingar hefa ekki fulla dekkun á helstu þjóðvegum og í afskekktari byggðum með heilsársbúsetu. Sem dæmi má nefna Norður-Strandir og Breiðavík sem bæði eru með heilsársbúsetu og eru einnig vinsælir ferðaþjónustustaðir. Skv. viðmiðum Fjarskiptasjóðs eiga þessir staðir rétt á nothæfu Internetsambandi en engin sambærileg viðmið eru til yfir viðtöku ljósvakafjölmíðla. Vestfirðir hafa verið án RDS-þjónustu* í FM-útsendingum frá upphafi. Jarðgöng úti á landi eru öll án útvarpsútsendinga. Kostnaður ætti ekki að sliga RÚV en sem dæmi kostar á bilinu 7-10 milljónir að koma fyrir sendum fyrir bæði Rás 1 og Rás 2 í Bolungarvíkurgöngum og svipað í göngum undir Breiðadals- og Botnsheiðar. Í báðum göngum er nú ónotuð loftnetaaðstaða fyrir hendi. Svo virðist skv. ársskýrslu RÚV að einungis 5% af veltu fari til reksturs dreifikerfis.

Eitt nýlegt dæmi um rekstur dreifikerfis. Sl. vetur fór niður í aftakaveðri loftnetsmastur sem staðsett var á Þverfjalli við Breiðadalsheiði. Í mastriinu voru útvarpsendingar beggja rása á FM sem jafnframt voru notaðar til endurvarps til senda á Þingeyri og víðar. Ekkert varakerfi var til staðar og var útvarpslaust í nokkra daga á meðan verið var að semja um og útvega aðrar flutningsleiðir frá Mílu. Ríkisútvarpið ohf. hefur lýst því yfir að ekki standi til að reisa mastrið aftur, jafnvel þó að við að það fór niður hafi fallið niður útvarpsútsendingar á stóru svæði á nálægum miðum og sjómenn þurfi nú aftur að hluta á útsendingar á langbylgju. Ég hvet nefndarmenn til að hlusta á langbylgjuna í a.m.k. einn dag til að meta útsendingargæðin. Í sveitum eru móttökuskilyrði víða afleit og fjöll skyggja á gerfihnattaútsendingu víða. Þrátt fyrir að hægt hafi verið að nýta aðstöðu á radarstöðvunum til sendinga langt út á miðin hefur það ekki verið gert. Margt fleira má finna að þjónustuleysi varðandi dreifikerfið en ég læt staðar numið hér.

Rekstur svæðisútvarps: RÚV lagði niður rekstur svæðisútvarpsmiðstöðva í hagræðingarskyni og tilkynnti að þess í stað yrði landbyggðarmálefnum sinnt á öflugan hátt í hádegisútvarpi. Sú dagskrárgerð hefur einnig verið lögð niður og má nú segja að eina umfjöllun RÚV um málefni landsbyggðar felist nú í sjónvarpsþættinum Landanum sem má allt eins búast við að „fari í sumarfrí“ og undir hælinn lagt hvort hann haldi þá áfram eftir frekari „hagræðingu“.

* RDS-útsending gerir að verkum að ekki þarf að leita að rétttri tíðni þegar skipt er af einum sendi á annan. Á Vestfjörðum er engin RDS-þjónusta og getur skortur á þjónustunni t.d. leitt til útafaksturs á þjóðvegum á meðan ökumenn eru að reyna að stilla útvarpstæki.

Tillögur um úrbætur:

Lagt er til að í frumvarpið verði tekin upp ákvæði sem tryggji að viðtökuskilyrði miðla RÚV verði sambærileg um allt land og næstu mið. Lögð verði áhersla á að bæta gæði á erfiðustu útsendingarsvæðum og setja traust viðmið um þau. Þá verði kveðið á um skyldu RÚV til að koma upp útsendingum í jarðgöngum en um leið rétt þess til endurgjaldslausrar aðstöðu í mannvirkjum í eigu ríkisins. RÚV verði einnig gert skylt að birta á opinberan hátt niðurstöður úr reglulegum gæðakönnunum um rekstur dreifikerfis.

RÚV verði gert skylt að reka starfsstöðvar utan höfuðborgarsvæðisins.

Að ofansögðu er lagt til að Allherjar- og menntamálanefnd taki neðangreindar tillögur til meðferðar:

Lagt er til að við 2. tl. 1. mgr. 3. gr. bætist:

Í þessu skyni skal Ríkisútvarpið starfrækja a.m.k. 3 starfsstöðvar utan höfuðborgarsvæðisins með a.m.k. 2 heilum stöðugildum hverri.

Lagt er til að við 5. tl. 1. mgr. 3 gr. bætist:

Tryggt skal að um dreifingu dagskrárefnis gildi að hún fylgi að lágmarki gæðaviðmiðum sem Ríkisútvarpið setur sér og birtir, ásamt viðbragðsáætlun um endurreisn dreifikerfis við bilanir, náttúruhamfarir og aðra ófyrirséða atburði.

Lagt er til að bætt verði við 5 mgr. 3. gr. svohljóðandi.

Ríkisútvarpinu skal veitt nauðsynleg húsnæðis- og loftnetaaðstaða án endurgjalds í þeim mannvirkjum sem ástæða þykir til að endurvarpa hljóðvarpsefni vegna útsendingarskugga í þeim, þ.m.t. jarðgöngum, ferjum, virkjunum og öðrum þeim stöðum innanlands þar sem ætla má að dreifing sé ófullnægjandi. Þá skal Ríkisútvarpinu lögð til án endurgjalds nauðsynleg húsnæðisaðstaða til dreifingar á dagskrá í mannvirkjum sem eru í eigu íslenska ríkisins eða félögum sem eru að fullu í eigu íslenska ríkisins, þ.m.t. radarstöðvum og vitum.

með virðingu,
Björn Davíðsson.